

Langfredag

Tid og sted: Jerlev kl. 10.30 og Ødsted kl. 15.00, d. 14/4 2017

Salmevalg

Jerlev:

180, 189, 186, 192, 207, 217

Ødsted:

180, 183, 192, 191, Lad langfredagsblikket se

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Da de havde hånet Jesus, tog de kappen af ham og gav ham hans egne klæder på. Så førte de ham ud for at korsfæste ham.

På vejen derud traf de en mand fra Kyrene, som hed Simon, ham tvang de til at bære hans kors. Da de kom ud til det sted, der hedder Golgata – det betyder Hovedskalsted – gav de ham vin at drikke, som var blandet med malurt, men da han smagte det, ville han ikke drikke det. Og da de havde korsfæstet ham, delte de hans klæder mellem sig ved at kaste lod om dem. Så satte de sig dér og

holdt vagt over ham. Over hans hoved havde de anbragt anklagen imod ham, den lød: ”Det er Jesus, jødernes konge”. Sammen med ham blev der korsfæstet to røvere, den ene på hans højre, den anden på hans venstre side. Og de, der gik forbi, spottede ham og rystede på hovedet og sagde: ”Du, som bryder templet ned og rejser det igen på tre dage, frels dig selv, hvis du er Guds søn, og stig ned fra korset!” Også ypperstepræsterne og de skriftkloge og de ældste hånede ham på samme måde og sagde: ”Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Han er jo Israels konge, lad ham nu stige ned fra korset, så vil vi tro ham, hvis han vil vide af ham. Han har jo sagt: ”Jeg er Guds søn.” Også røverne, der var korsfæstet sammen med ham, hånede ham på samme måde.

Men fra den sjette time faldt der mørke over hele jorden indtil den niende time. Og ved den niende time råbte Jesus med høj røst: ”Elí, Elí! lemá sabaktáni?” – det betyder: ”Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?” Nogle af dem, som stod der og hørte det, sagde: ”Han kalder på Elias.” Straks løb en af dem hen og tog en svamp og fyldte den

med eddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke. Men de andre sagde: ”Lad os se, om Elias kommer og frelser ham.” Men Jesus råbte atter med høj røst og opgav ånden.

Og se, forhænget i templet flængedes i to dele, fra øverst til nederst. Og jorden skælvede, og klipperne revnede, og gravene sprang op, og mange af de hensovede helliges legemer stod op, og de gik ud af deres grave og kom efter hans opstandelse ind i den hellige by og viste sig for mange. Men da officeren og hans folk, der holdt vagt over Jesus, så jordskælvet og det andet, der skete, blev de rædselsslagne og sagde: ”Sandelig, han var Guds søn.” Der var også mange kvinder, der så til på afstand, de havde fulgt Jesus fra Galilæa og sørget for ham. Blandt dem var Maria Magdalene, Maria, Jakobs og Josefs mor, og Zebedæussønnernes mor.

Prædiken

Intet menneske har nogensinde været mere forladt end Jesus, der døde på korset. Intet menneske ville kendes ved

ham. Selv naturen forlod ham; der faldt mørke over hele jorden fra den sjette time, fra middag. Han råbte: Min Gud, hvorfor har du forladt mig? Og alligevel var alles øjne rettet mod ham. Han døde ikke i en gudsforladt afkrog af verden, hvor ingen kunne se ham. Han døde på et bjerg, Golgata, i Jerusalem ved siden af templet, Guds bolig. Det var ikke verdens verdslige centrum, Rom, det var verdens åndelige centrum. Men i det øjeblik var det hele universets centrum og tidens midte. Forrådt af Judas, forladt og fornægtet af sine disciple; dømt af alle dem, han helbredte, gav nyt liv, løftede ud af fornedrelserne og undertrykkelsen; alle dem, han havde talt til om Himmeriget – og de troede ham og fandt håb og kærligheden hos ham, og han spiste med dem, også når ingen andre ville. Der var folk af alle samfundslag. De hyllede ham Palmesøndag, og de råbte og sang: Hosianna, Davids søn. Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn. Nu råbte de: Korsfæst ham! Korsfæst ham! Og da Pilatus forsøgte at overtale dem til at løslade Barabbas, råbte de blot endnu højere og overdøvede ham fuldstændig.

Og inde hos ypperstepræsterne og de skriftkloge førtes en retssag. Men systemet afslørede sin løgnagtighed: Dommeren var partisk, vidnerne var falske, og retssagen sluttede med, at forbryderen blev sat fri, mens den uskyldige blev dømt til døden. I Guds navn! Det er værd at granske vores sind for alt det, vi tillader i Guds navn!

Volden mod Jesus er på sin vis uforståelig. Han forsvarer sig ikke, hverken med ord eller sværd. De skal ikke aftvinge en tilståelse – han er allerede dømt. Hvorfor skal han sådan fornedres? hvorfor skal han piskes, pines og ikklædes kappe og tornekrone?

Evangelierne er ikke særligt eksplicite i deres skildring af Jesu pinsler, men fælles for dem alle er, at de beretter om overgreb mod Jesu ansigt: de spytter ham i ansigtet, dækker hans hoved til og slår ham i hovedet med kæppe – og sætter en tornekrone på hovedet; og tornene skar som små knive gennem huden og helt ind til hovedskallen. Det er som om, at det er særligt pinefuldt og nedværdigende, når det går ud over ansigtet. Det er i ansigtet, at det enkelte menneske træder frem. Vi genkender hinanden på

ansigtet. Ansigtet har en levende udtryksfuldhed... I ansigtet genkender vi et andet menneskes følelser. Vi ser glæden og sorgen, i ansigtet ser vi, når det andet mennesket er lettet, har fred, eller når det er fyldt af vrede. Vi påvirkes af den andens ansigt; vi smiler, når den anden smiler til os; vi bliver alvorlige, når nogen er vrede eller kede af det; vi forsøger at spejle hinandens følelser i ansigtet. Det er *i ansigtet* vi møder et andet menneske. Ansigtet er porten ind til menneskets sjæl og den andens åndelige liv. Både ifølge hebraisk og græsk tankegang, var ansigtet den vigtigste del af menneskekroppen og det sted, hvor Gud-billedligheden trådte frem.

Sådan er det stadig: Det guddommeliges dimension åbner sig i det menneskelige ansigt, skriver filosofen Levinas. Men den dimension åbner sig som et krav om at tage vare på. Vi kalder det medlidenhed, eller med-lidenhed – altså at lide sammen med en anden. Det er altid i ansigtet vi finder den fælles lidelse. På engelsk siger vi *compassion*. Den betegnelse udtrykker flere aspekter af medlidenheden, fordi *passion* også kan betyde lidenskab.

Med-lidenhed er altså ikke blot det, at vi genkender et andet menneskes smerte; det er at leve sig ind i et andet menneskes lidenskab.

Jesu ansigt var helt og fuldt et menneskeligt ansigt, så også i hans ansigt åbnede sig den guddommelige dimension; men det hører med til billedet af Jesus, at han var ”Guds væsens udtrykte billede”; som der står i Hebræerbrevet.

Hvis vi er skabt i Guds billede, skulle vi så ikke kunne genkende os selv i Jesu ansigt? Jo, det skulle vi. Men det gjorde vi ikke. Vi så en svag og afmægtig mand. Vi så ikke noget billede Gud. Problemet var nok, at vi skulle lære at kende det guddommelige forfra, på ny! Vi havde tabt erkendelsen af vores egen Gud-billedlighed, da vi tabte paradiset. Vi kendte ikke Gud med det menneskelige ansigt. Vi kendte kun den almægtige. Vi forstod ikke, at vores begreber om magt stod i vejen Guds åbenbaring; vi forstod, at Gud havde al magt og skulle frygtes; men vi forstod ikke, at Gud havde et ansigt, og at vi i det ansigt så porten ind til et åndeligt liv, der mere end noget andet

udtrykte med-lidenhed. Det første menneske forstod det, da Jesus råbte og udåndede på korset, og mørkets kræfter brød løs: Den romerske officer, der holdt vagt over Jesus, udbrød: Sandelig, han var Guds søn! Men da troede han, at det var for sent. Guds søn var død.

Jesus kunne have gjort det anderledes. Han havde folket med sig Palmesøndag. Med sin magt og sin popularitet kunne han ride op til Paladset og afsætte romermagten og give folket deres land tilbage. Hvordan skulle vi kunne genkende Guds væsens udtrykte billede i den fattige og skrøbelige mand på æslet, der ynkedes over et fortabt får; fattede kærlighed til toldere og syndere; bevægedes da de firede den lamme mand ned gennem taget; hvordan skulle vi kunne genkende Gud i den sagtmodige, tålmodige, elskende og selvfornægtende mand, der stumt førtes frem til sin retssag som et offerlam til påskefesten? Det er ikke en Gud, man kan sætte sin lid til, når fjenden står foran byens porte.

Vi genkendte først billedet, da det var for sent. I den fuldstændige forladthed. I korsordene: Fader, tilgiv dem,

for de ved ikke, hvad de gør! Da han råbte: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig. Da han atter en gang råbte med høj røst og opgav ånden – og forhængen i templet flængedes i to dele, fra øverst til nederst. Intet menneske har nogensinde været mere forladt end Jesus, der døde på korset. Han anklagede Gud for sin forladthed...

Men Gud havde ikke forladt ham!

Det er korsets gåde: I de skæbnesvangre timer fra middag og ind til Jesu dødstime kl. 3, får den almægtige Gud et menneskeligt ansigt. I de timer har mørket magten, for Gud har bevæget sig ned fra sin Himmel, hvorfra han skaber og opretholder universets orden, og han har stillet sig bag ved sin elskede søn Jesus Kristus. Gud har ikke forladt Jesus. Det eneste sted, Gud faktisk er, er netop hos Jesus. For i de timer bliver al magt bundet til ham.

Korsets gåde er, at den almægtige Gud får et menneskeligt ansigt. Men det er ikke et magtfuldt, triumferende, urørligt ansigt. Det er et lidende, et døende ansigt. Og gåden er, at ansigtet forbliver lidende og døende lige ind til dødens

øjeblik: Men Jesus råbte atter med høj røst og opgav ånden...

Når vi igen og igen læser eller hører fortællingen om Jesu død, så er det en anledning til selvransagelse og taknemmelighed. Jesus blev ikke korsfæstet, fordi vi bad ham om det; fordi vi ønskede at forsone os med Gud eller med hinanden. Jesus blev korsfæstet og døde, fordi vi ville slå ham ihjel; fordi vi ikke ville kendes ved ham, fordi vi ikke ville have noget med ham at gøre; fordi vi ikke ville, at Gud var svag.

Men nu har Gud fået et menneskeligt ansigt, og vi ser det på korset oppe på alteret. Vi har stillet korset på den helligste plads i kirkerummet, og vi har gjort korset til det symbol, der om noget viser, at vi er en forsamling af kristne. Vi er forsamlet i troen på, at Gud fik et menneskeligt ansigt; at Gud døde med et menneskeligt ansigt; at Gud blev begravet med et livløst ansigt, med døde øjne og åben mund. Og vi tror, at han viste sit ansigt i angstens dyb, for de hensovede i dødsriget. Og vi forsamlles i den tro, at Maria Magdalene og disciplene, der

var på vej til Emmaus, på opstandelsesdagen så hans lyslevende ansigt igen. Og vi er forsamlet i den tro, at vi genkender hans ansigt i den, der sidder på bænken ved siden af os. For vi er skabt i Guds billede: Det guddommeliges dimension åbner sig i det menneskelige ansigt.

Vi kan godt det på et ansigt, når det er uden liv; men det er faktisk svært med ord at forklare, hvad der er anderledes. Det er lidt blegere end sædvanligt; det er som forstenet, det bevæger sig ikke. Øjnene er tomme. Måske genkender vi beskrivelsen af det livløse ansigt; men det er ikke nok. Vi skal se det, før vi forstår det. For ud over de ydre tegn, så skærer det os i hjertet at se et livløst ansigt; og jo især, hvis det er én, vi kender. Døden påvirker vores ånd så voldsomt, at når vi ser den, så føles det som om, at hele universet rundt om os skælver. Og alligevel kan der uden for på fortovet, på den anden side af forhænget, gå et menneske, der ikke aner, at hér ser vi ind i et livløst ansigt; og intet er forandret for det menneske. Døden er skjult for os. Når vi ser ind i et livløst ansigt, så er porten til det

menneskes sjæl, til dets åndelige liv, lukket. Og derfor siger vi, at hvert eneste menneske må dø alene. Men vi tror, at den døde åbner øjnene i et åndeligt rige og ser ind i Jesu Kristi ansigt, for Jesus er allerede gået vejen for os; og jeg tror, at den, der slår øjnene op igen i faderens rige, genkender alle sine elskede i Jesu ansigt; ligesom det menneske forstår, at det ser ind i Guds øjne. Amen.